

„Technological Tools for the Literacy Classroom”

Whittingham, J., Huffman, S., Rickman, W., & Wiedmaier, C. 2013

Chapter 2: Using Digital Tools to Teach Writing in K-12 Classrooms

Digitaalsete vahendite kasutamine K-12 klassides kirjutamise õpetamisel.

Kirjanduse andmeil on õpilastel digitaalseid vahendeid kasutades rohkem motivatsiooni kirjutada ja õpetajatel energiat õpetada. Praegused uuringud, mis vaatlevad kirjutamise ja uute tehnoloogiate vahelist suhet, on hakanud uurima digitaalsete vahendite, nagu pilvandmetöötlus, Web 2.0 vahendid ja muud kirjutamisega seotud tehnoloogilised rakendused, produktiivsust. Esmaste tulemuste kohaselt mõjutab tehnoloogia õpilaste kirjutamist mitmel moel. Tehnoloogilised vahendid pakuvad võimalust kirjutamise protsessi metakognitsiooni parandada ja tõstavad õpilaste motivatsiooni ehtsate kirjutamiskogemuste läbi. Uued tehnoloogiad mõjutavad klassis kirjutamist ka multimeedia ja multimodaalsete kirjutamisvormide kasutamise läbi – need julgustavad õpilasi ise otsuseid langetama ning õpilased pööravad neile antud ülesannetele rohkem tähelepanu.

Antud peatükis on toodud neli efektiivset ja praktilist näidet, mis pakuvad õpetajatele mudeleid ning annavad enesekindlust ja entusiasmi kirjutamise õpetamise juures tehnoloogiat kasutada. Igas näites on toodud taustainformatsioon, praktiline lugu, tehnoloogiliste vahendite variatsioonid, tehnikaga seotud probleemid ja täiendavad veebilehtede allikad.

Esimene näide käsitles protsesskirjutamist. Erinevalt sisu omandamisele suunatud tegevustest on protsesskirjutamise tegevused mõeldud reaalsele publikule avaldamiseks. Siin toodud loos kasutatakse „klahvisõpru” (*keypals*) kirjutamise protsessi rakendamiseks esimese klassi õpilaste seas.

Isiklikku narratiivi ja kirja kirjutamist õppides kasutasid õpilased protsesskirjutamist oma klahvisõbrale kirja kirjutamiseks. Eelnevalt lõi õpetaja koostöös ühe kolleegiga veebipõhised kirjasõbrad – klahvisõbrad. Eelkirjutamise etapis kirjutasid õpilased oma ideed internetis olevale mulrikaardile ning koostasid selle põhjal esialgse mustandi, pööramata tähelepanu õigekeelsusele. Kui mustandid olid valmis, kohtuti gruppides ja loeti oma kiri teistele valjusti ette ning küsiti klassikaaslastelt tagasisidet. Sisuka tagasiside jaoks koostas õpetaja mudeli, kasutades kolme tähe ja ühe soovi strateegiat: õpilane ütleb kolm asja, mis talle klassikaaslase kirjutise juures meeldis, ning ühe asja, mis oleks võinud seal veel olla. Õpilased tegid märkmeid, mida oleks vaja kirja juures täiendada, enne kui asutakse toimetamise juurde. Toimetamise faasis tegeles õpetaja iga õpilase õigekirjaga eraldi. Seejärel läksid õpilased arvuti juurde ja trükkisid oma kirja sisse. Õpetaja teadvustas tänu sellele kogemusele kirjutiste avaldamise tähtsust õpilase jaoks. Kuna kirjutis oli mõeldud teisele õpilasele saatmiseks, mõtlesid õpilased palju hoolikamalt viimistlemise ja toimetamise etappidele. Lõppprodukt motiveeris neid endast parimat andma. Samuti sai õpetaja teada, et ka esimese klassi õpilased on vägagi võimelised kirjutamise protsessis tehnoloogiat kasutama.

Selleks, et kasutada tehnoloogiat igas etapis, peab õpetaja õpilastele pakkuma erinevaid tehnoloogilisi vahendeid. Näiteks sellised tekstitöötluse vahendid nagu Microsoft Word ja Pages lasevad õpilastel kirjutada mustandi arvutisse ja paljud koostöövahendid on abiks ka tagasiside andmisel viimistlemise ja toimetamise etappides. Kuigi antud õpetaja organiseeris klahvisõbrad ühe kolleegiga koostöös, on näiteks E-Palsi kogukonnas võimalik ühendusse astuda klassidega üle terve maailma ning võtta osa ka erinevatest projektidest. Selles loos olid arvutid õpetaja kasutuses ainult kindlatel aegadel ning seetõttu ei saanud õpilased tervet protsessi arvuti abil täide viia. Selline olukord on hetkel koolides väga tavaline, kuid see

peaks kindlasti muutuma, sest teksti käsitsi kirjutamine, selle viimistlemine ja siis arvutisse ümber trükkimine on suuremahuline töö ning rõõvib kirjutamise naudingut.

Teises loos oli teemaks kultuuriuuringud. Kultuuriuuringud võimaldavad õpilastel kirjutada teemal, mis neid juba niigi huvitab, kuna need käsitlevad sageli popkultuuri, retoorika- ja meediatekste. Üks viis, kuidas siduda kultuuriuuringuid kirjutamisega, on nõuda õpilastelt tehnoloogia kasutamist nii teema kui väljundi meediumina. Digitaalsete vahendite, nagu blogide, glogide ja sotsiaalmeedia, kasutamisel avaldavad õpilased oma kriitikat palju suuremale reaalsele auditooriumile.

11. klassis Ameerika retoorikat õppides anti õpilastele ülesandeks kritiseerida Ameerika meediat. Õpilased pidid valima ühe meediavaldkonna, mida kritiseerida vastavalt teemadele, mis tundusid hetkel ameeriklastele olulised, ning mõjudele, mida nende rõhutamine kaasa toob. Õpilased pidid looma tehnoloogilise ettekande, mida esitada teistele 11. klassidele. Õpetaja juhendas õpilasi teema, meedia ja avaldamise platformi valikul, kuid lõplik valik jäi siiski õpilaste teha. Õpilaste väljundid olid erinevad, neil oli ka palju valikuvõimalusi, kuna klassis oli igähe jaoks olemas eraldi sülearvuti. Õpetaja sai teada, et õpilased on tuttavad rohkemate veebipõhiste võimalustega kui ta ise ning nad suudavad edukalt otsustada, milline vahend on parim, kui neile see võimalus anda. Samuti sai ta teada, et õpilased pole ainult meedia tarbijad vaid ka kriitikud.

Kultuuriuuringuid saab kirjutamise juures rakendada, andes õpilastele ülesandeid, mis puudutavad otseselt nende kultuurikonteksti. Digitaalsed vahendid võivad olla nii analüüsi sisuks kui selle protsessi abivahendiks – *podcast*-id, sotsiaalmeedia leheküljed ja videokeskkonnad on sobivad paigad õpilaste kultuuriuuringute jaoks. Sellised vahendid on ka eriti kasulikud kaugõppes õppivatele õpilastele. Sobiva hindamisvahendi loomine on veebipõhiste avaldamise vahendite kasutamisel katsumuseks. Õpetajad peavad keskenduma vahendite valikule ja kasutamisele sama palju kui lõpptulemusele. Õpilased vajavad raamistiku sobivate vahendite valikuks ning ka juhendeid nende kasutamiseks.

Kolmas näide on ainealasest kirjutamisest. Viimase ajal pannakse rohkem rõhku sellele, et õpilased suudaksid ennast erinevate ainete raames loominguliselt ja sihipäraselt väljendada, seega peaksid kõik aineõpetajad juhendama õpilasi kogu õppekava raames informatsiooni vahetamisel põhjendusi ja tõendeid kasutama, oma arvamusi sõnastama ja kehtivaid argumente esitama. Järgnevas loos õpetati kuuenda klassi õpilastele, kuidas hinnata veebiallikad ainepõhise kirjutamisülesande tarvis informatsiooni leidmiseks.

Kuuenda klassi ühiskonnaõpetuse tunni raames otsustas õpetaja süvendada õpilaste teadmisi uurimisprotsessist, eriti allika hindamisest. Õpilastele anti ülesanne uurida kedagi, kes on maailma mõjutanud, kas heal või halval moel. Õpetaja juhendas õpilasi läbi dokumenteerimisprotsessi, näitas, kuidas kasutada raamatukogus leiduvatest raamatutest saadavat infot, tutvustas raamatukogu andmebaasi ning lasi õpetaja õpilastel otsida allikaid internetist, kasutades dokumendikaamerat, interaktiivset tahvlit ning projektorit. Õpilastele erinevate allikate tutvustamine aitas neil endil sisu paremini hinnata, mille tulemusel oli kirjalik lõpptulemus palju valiidsam ning õpilased muutusid paremateks informatsiooni tarbijateks. Õpetaja sai aru, et õpilased ei usu alati kõike, mida nad loevad, eriti kui räägitakse klassis koos usaldusväärsest tähtsusest, samuti paraneb õpilaste üldine kirjutamise tase, kui kasutada tehnoloogilisi võimalusi.

Kõigis ainetes on võimalik õpilaste teadmisi hinnata kirjutamise põhjal, tehnoloogia saab aidata õpilastel oma mõtteid korrastada. Erinevad otsingumootorid, veebiandmebaasid ja

graafilised organiseerimisvahendid aitavad õpilasi ja õpetajaid integreerida kirjutamist ainetundidesse. Kuna veebiallikad võivad olla kaheldava väärtusega, on oluline, et õpilastel areneksid tekstide kriitilise analüüsi oskused. Selleks on võimalik kasutada erinevaid tehnoloogilisi vahendeid, näiteks projektoreid, nende puudumisel ekraanitõmmiseid ning veebilehtede nimekirju, mida saab riputada failide jagamiseks mõeldud lehtedele nagu Dropbox või Windows Live või kasutada EdMondo või Moodle-i õpikeskkondi.

Neljas näide puudutab kooskirjutamist – õpilastele antakse ülesanne grupina midagi kirjutada. See nõuab õpilastelt koostöö tegemist: koos on vaja ideid arutada, kirajtükki viimistleda ja toimetada. Tehnika saab õpilasi selle juures mitmel moel aidata. Sellised digitaalsed vahendid nagu TitanPad, Google Docs ja Microsoft SkyDrive lubavad õpilastel samal ajal korraga mõtteid luua ja neid kirja panna. Õpilaste ühise kirjutamise tulemusena paraneb ka nende individuaalne kirjutamine.

Õpilaste ülesandeks oli koostada projektide ettepanekuid. Õpilased otsisid projekti jaoks ideid enda koolist, neid jagati üksteisega internetti loodud klassi kaustas, kasutades Microsoft SkyDrive-i. Hiljem kirjeldasid õpilaste grupid sama kausta vahendusel, mida nad saavutada sooviksid, ning lõpuks esitati gruppide ettepanekud kooli direktorile. Pärast seda valiti hääletamise teel neli lemmikprojekti ning koostati rühmad vastavalt õpilaste huvile konkreetse projekti vastu. Seejärel alustati nende elluviimist. Näiteks koostas üks grupp Microsoft Wordi abil senaatorile kirja, kus palutakse kooli jaoks uut lippu. Ühe semestri jooksul saavutas klass päris palju: näiteks said nad tasuta vahendeid kooli hooldamiseks ning Ameerika Ühendriikide lipu. Õpilased õppisid, kuidas koos töötades koostada kirjatükke, mille abil lahendada nende kogukonna probleeme, samuti õpiti kasutama tehnoloogiat, näiteks pilvandmetöötuse abil probleemide lahendamist. Õpetaja sai aru publiku olulisusest igasuguse kirjutamisülesande juures ning ta tunnistab tehnoloogia võimalusi avada uksi ka laiemale publikule. Õpilased leidsid aega anda üksteisele asjalikku tagasisidet, sest nad tahtsid koostada kvaliteetset kirjatööd.

Kooskirjutamise võimalusi saab kasutada igas aines ja igal tasemel. Selle võtmeks on kujundada õppekava ehtsa kirjutamiskogemuse ja reaalse publiku ning laiemate tulemuste ümber. Kooskirjutamise toetamiseks on olemas mitmeid vahendeid, nagu wikid ja TitanPad, kus saab lisaks koostatavale dokumendile pidada ka kõrvale vestlusi.

Tehnikavahendite kestev areng nõuab uusi uuringuid nende kasutamise võimalustest koolis. Antud peatükis toodi ka Leu uute kirjaoskuste printsiipide kohandused praeguste kirjutamistrendide ja tulevaste uuringute suundade suhtes. 1. Muutus on uute kirjaoskuste iseloomustav element – tehnikavahendite laienedes defineeritakse kirjaoskuse olemust ümber selle järgi, kuidas me informatsiooni leiame, sellele ligi pääsime, seda mõistame ja vahendame. 2. Uued kirjaoskused toetuvad eelnevatele kirjaoskustele ja täiendavad neid – näiteks on tänapäeva kirjanikel vaja teada nii traditsioonilisi toimetamisvõtteid kui uute meediavormide tekstide struktuuri põhimõtteid. 3. Uued kirjaoskused nõuavad strateegiliste teadmiste uusi vorme – näiteks on kirjanikel vaja teada, kuidas kasutada erinevaid digitaalsete vahendite tüüpe võrguolukordades. 4. Uued kirjaoskused on sotsiaalselt konstrueeritud – inimesed üldjuhul ei suuda olla kursis järjest kasvava hulga tehnikavahenditega, seega peavad nad suures osas sõltuma teistest, kes neid uute tehnikate juurde juhiks ja neid kasutama õpetaks. 5. Õpetaja roll on uute kirjaoskuste juures veelgi suurem – millal ja kuidas kasutada tehnoloogiat kirjutamise õpetamisel, on õpetaja enda otsus ning kuigi õpetajad on hästi meelestatud ja motiveeritud tehnikat kasutama, on seda tehnika kiiret arengut arvestades keeruline korraldada.